

Warszawa, dn. 09.04.2024 r.

Stanowisko
Krajowej Izby Gospodarczej Elektroniki i Telekomunikacji
i Związku Pracodawców Sektora Kosmicznego
dotyczące Polityki Kosmicznej Państwa

Budowa krajowego systemu obserwacji i łączności satelitarnej skoordynowanych działań wszystkich zainteresowanych resortów dla realizacji zadań zapisanych w dokumentach strategicznych. Realizacja takiego zadania umożliwi Polsce zwiększenie bezpieczeństwa narodowego, podniesienie poziomu jakości działania służb państwowych oraz aktywny udział w głównych elementach programu kosmicznego Unii Europejskiej (Govsatcom, Secure Connectivity, Copernicus, Galileo). Plan taki powinien uwzględniać zbieżne interesy regionu w szczególności w kontekście trwającej wojny.

Polska ponosi wydatki przekraczające 100 milionów złotych rocznie na utrzymanie łączności satelitarnej i obserwacji Ziemi tylko dla celów obronnych, przy czym całkowite koszty dzierżawy pasm satelitarnych i sprzętu satelitarnego znacząco przewyższają tę kwotę. Budowa narodowego systemu wykorzystującego techniki satelitarne powinna już w perspektywie 7-10 lat zwrócić poniesione koszty tylko przy założeniu niekomercyjnego wykorzystania usług satelitarnych. Udział i wykorzystanie na potrzeby sojuszu i wspólnoty europejskiej jeszcze bardziej przyspieszy ten proces.

Kompleksowy system obserwacji Ziemi uzupełniony o własnego satelitę telekomunikacyjnego, będzie stanowił podstawowy element niezależności w dostępie do usług satelitarnych rozwiniętego i nowoczesnego państwa, będąc jednocześnie zasobem strategicznym infrastruktury krytycznej kraju, wypełniającym lukę w rozwoju i uzupełniającym plany europejskie. System taki powinien być w całości obsługiwany przez Polskę. Jest to niezbędne dla zapewnienia sprawnej komunikacji wewnętrznej oraz utrzymania odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa narodowego.

Biorąc powyższe pod uwagę oraz potrzeby wynikające z obecnej sytuacji geopolitycznej należy niezwłocznie doprowadzić do realizacji następujących czynności:

- koordynacja działań i konsolidacja zapotrzebowania na usługi satelitarne wymaga wskazania/ustanowienia forum wymiany danych posiadającego kompetencje i narzędzia zbierania danych, analizy i wypracowywania stanowisk dla poziomu decyzyjnego,
- koordynacja działań i konsolidacja zapotrzebowania na usługi satelitarne poszczególnych resortów,
- utrzymanie stabilnego finansowania w ESA na poziomie z listopada 2023, uzupełnianego przez wsparcie projektami wdrożeniowymi na poziomie krajowym (POLSA, NCBR),
- rewizja zapotrzebowania i planów, aktualizacja wytycznych strategicznych i ich implementacja oraz uruchomienie finansowania wieloletniego poprzez wdrożenie Krajowego Programu Kosmicznego,
- zmiana praktyki zakupu usług na rzecz budowy i pozyskiwania własnych zdolności, w szczególności realizacja pilnych zakupów zewnętrznych wspierających budowę zdolności krajowych,
- stworzenie operatora/agregatora (championa) operacyjnych usług satelitarnych dual-use,
- ustanowienie spójnego ekosystemu usług satelitarnych w oparciu o budowane i pozyskiwane zdolności w zakresie obserwacji Ziemi, telekomunikacji satelitarnej i SSA, w tym określenie własnej, użytecznej pozycji geostacjonarnej,
- zmiany legislacyjne ułatwiające dostęp do przestrzeni kosmicznej jak i zasobów wykorzystywanych z jej użyciem (prawo kosmiczne – rejestr obiektów; ustawa o POLSA; wsparcie UKE),
- wzmocnienie polskiego udziału w europejskich programach kosmicznych, wzmocnienie CPA, ustanowienie CGA oraz wsparcie działań polskich podmiotów w ramach akceleratora innowacji w NATO (DIANA).

Konkluzje z FGTIME 2024

25 lat temu Polska stała się członkiem NATO. Sojusz uznał przestrzeń kosmiczną za kolejną domenę działań wojennych. Z tej samej przyczyny kolejne państwa powołują do życia Siły Kosmiczne w swoich strukturach zbrojnych. Kosmos był i staje się jeszcze ważniejszą areną wykorzystywaną do wsparcia działań wojennych co pokazuje konflikt w Ukrainie. Ukraińscy żołnierze stawiają skuteczny opór dzięki dostępowi do najnowocześniejszych technologii satelitarnych – w szczególności w zakresie łączności satelitarnej i obserwacji Ziemi.

W perspektywie najbliższych lat RP powinna zapewnić sobie posiadanie własnych, suwerennych i podlegających pełnej kontroli zdolności zapewniających łączność i teledetekcję satelitarną, zakup dostępu do tych usług jest niewystarczający z perspektywy kryzysu i potencjalnej wojny.

Poza nabyciem, w drodze umów rządowych, w budowę zdolności powinien zostać zaangażowany, w maksymalnie wysokim stopniu, polski przemysł kosmiczny. Polska dysponuje kilkudziesięcioma firmami, które z powodzeniem działają na międzynarodowym rynku, dostarczając instrumenty i podzespoły na misje ESA, czy NASA.

Ustanowienie systemu satelitarnego na potrzeby bezpieczeństwa o charakterze podwójnego zastosowania (dual-use), powinno być przemyślane od samego początku i tworzone w charakterze tzw. systemu systemów. Poszczególne komponenty powinny ze sobą współpracować. Przyszły polski satelita telekomunikacyjny powinien być przystosowany do szybkiego przesyłania zdjęć na Ziemię z działających na niskiej orbicie satelitów teledetekcyjnych. Może też służyć za wsparcie dla opartych o GNSS systemów globalnego pozycjonowania. Należy mieć na uwadze, że systemy (dual-use) działają z korzyścią dla administracji państwowej i gospodarki i mogą również przynosić zyski w przypadku uczestnictwa w rozwijanych programach kosmicznych UE (GOVSATCOM, IRIS2, Copernicus, EGNOS, Galileo, SSA) oraz regionalnie.

Celem optymalnego wykorzystania rodzimego potencjału w budowie zdolności kosmicznych polska administracja powinna spełnić szereg warunków. Należy wdrożyć jasne regulacje prawne, pod postacią planowanej ustawy o działalności kosmicznej i Krajowym Rejestrze Obiektów Kosmicznych ułatwiające dostęp do zasobów i pozycji orbitalnych oraz możliwość realizacji projektów wieloletnich. Zmodyfikować i dostosować Polską Strategię Kosmiczną i jej dokument wykonawczy – Krajowy Program Kosmiczny oraz pokrewne jak Strategia Bezpieczeństwa Narodowego. Ustanowić formalne forum wymiany danych i informacji mające wpływ na wyznaczanie kierunków działań i politykę kosmiczną (np. Międzyresortowy Zespół ds. Polityki Kosmicznej).

Specyfika prowadzenia działalności gospodarczej w sektorze kosmicznym i związane z nią duże ryzyko oraz odroczone zwrot z inwestycji wymagają utrzymania stabilnego wieloletniego finansowania (na poziomie krajowym i ESA), konsolidacji zapotrzebowania w ujęciu narodowym i wysoce wykwalifikowanego stałego potencjału ludzkiego, również na kluczowych stanowiskach administracyjnych w kraju i UE. Wymagane jest także właściwe dopasowanie i wdrożenie programów szkolenia budującego kompetencje i specjalistów realizujących programy i misje kosmiczne w oparciu o nowe technologie. W celu spełnienia powyższych wymagań należy określić kto jest integratorem a kto operatorem, który agregując odpowiednie zapotrzebowanie w dłuższej perspektywie byłby w stanie zbudować ekosystem zaufanych partnerów w tym dostawców krajowych.

Spełnienie tych warunków daje solidną podstawę na zbudowanie bezpiecznych satelitarnych rozwiązań narodowych zapewniających suwerenność RP w tym zakresie.

W imieniu ZPSK

W imieniu KIGEiT